

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Disputationvm De Censuris In Communi,
Excommunicatione, Suspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

1 Vtrum Per hæresim incurratur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

ordinatus maneat suspensus, ex eo precise capite nō A
suspenditur Episcopus ordinans, nisi in illum speciali iure sit lata suspensio: quia non est necesse, vel ex natura rei, vel ex aliquo generali iure, quod suspensio ordinati communicetur seu deriuetur in ordinantem: & ideo Pontifices in huiusmodi decretis pœnalibus distincte contra ordinantes, & ordinatos loquuntur. Idem ergo maiori ratione de irregularitatibus sentiendum est, cum magis necessarium sit irregularitatem esse in iure expressam contra eum, qui illam incurfus est.

10
Ultimus casus
Maioli
improbatur.
C. Licet, de
Elect.

Ultimo loco hic breuiter extendenda est quedam irregularitas, quæ ferri putatur in cap. Licet, de Electione, ubi Cardinalis electus in Papam à minori, vel non sufficiente numero Cardinalium, id est, à paucioribus quam à duobus partibus, Si Papatum usurpare conetur, tam ipse, quam ii, qui eum receperint, excommunicationi subiaceant (ibi dicitur) & totius sacri ordinis priuatione multentur. Quæ posteriora verba irregularitatem significare videntur. Atque ita illa exponit Maiolus libro 4. de Irregularitate, cap. 1. numero 5. citans Speculatorem in capite, Vbi periculum de Electione, in 6. Sed in primis illud delictum potius est abusus iurisdictionis, quam ordinis. Deinde in illis verbis non inuenio sententiam ipso iure latam, nec priuationem ordinis quæ ipso facto incuratur: sed quæ ferenda sit ut verbum, multentur, aperte declarat, & ideo depositionem potius quam irregularitatem ibi imponi censeo. Idque expresse inuenio notatum in Panormitano ibi num. 7. ubi priorem penam excommunicationis intelligit esse ipso iure latam, & merito, ut suo loco tractauimus: posteriore autem esse depositionem ab ordine à iudice ferendam: nulla ergo ibi fertur irregularitas. Neque præter enumeratas inuenio aliquam aliam, quæ ad hoc genus delicti circa usum ordinum pertineat.

Abb.

DISPUTATIO XIII.

De Irregularitatibus, quæ ex alijs delictis, vel eorum infamia contrahi possunt.

IN disputatione hac non dicam de homicidio, tum quia materiam habet ampliore: tum etiam quia in ea non sola ratio delicti, sed etiam specialis significatio consideratur. Ex alijs vero delictis duo in specie consideranda occurrunt, scilicet, heresis, sub qua comprehendo etiam schisma & omnem apostasiam à fide, vel ab ecclesiastica vnione; & simonia: Deinde vero generatim dicemus de alijs criminibus, siue occultis siue publicis. Et quoniam infamia ex criminibus generatur, aut veris, aut existimatis, ideo in fine disputationis irregularitatem, quæ ex huiusmodi infamia, incurri potest, declarabimus.

(?)

Mittimus varias diuisiones seu actiones hereticorum, quas iuris periti tradere solent, dicentes quosdam vocari hereticos, quia male sentiunt circa doctrinam fidei, alios quia de illa dubitant, iuxta illud, dubius in fide infidelus est, c. 1. de Hæret. Alios, quia primatum Romanæ Sedis auferte moluntur, iuxta c. 1. dist. 22. Solet etiam hereticus vocari simoniacus, quia vendendo, & emendo res sacras, male de illis sentire videtur, iuxta c. Quodquid 1. qu. 1. Imo & excommunicatus, præsertim si longo tempore, excommunicationem contemnat, hereticus aliquando appellatur, ex c. 2. 4. q. 1. Verumtamen, licet ad intelligenda iura possit hæc declaratio vocabulorum deferuire, tamen in præfenti proprie & formaliter de hereticis agimus: suntque illi, qui post baptismum susceptum, à fide Romanæ Ecclesiæ pertinaciter recesserunt. Quod autem hoc sit in vno, vel altero articulo, vel etiam quod sit doctrinam contrariam asserendo, vel de veritate ac certitudine catholice fidei dubitando, solum pertinet ad materiam distinctionem heresis. Cætera autem vitia, quæ non ad intellectum, sed ad prauos mores & actiones pertinent, quamuis possint hominem redde suspectum de heresi (de quo infra dicemus) non tamen verum hereticum constituunt: quia, licet ea vitia committens, præteriret, non est necesse ut iudicium falsum habeat circa dogmata fidei. Dixi autem requiri, ut homo sit baptizatus, quia licet fortasse ante baptismum possit aliquis esse hereticus, ut catechumenus, qui prius rectam fidem de omnibus articulis concepit, & postea pertinaciter ab aliquo dissentit: quod vitium tam quoad moralem malitiam, quam quoad intellectualem errorem fortasse eiusdem rationis est cum heresi hominis baptizati; tamen in præfenti illum non vocamus hereticum, sed simpliciter infidelem, tum quia solum de illis hereticis agimus, qui iurisdictioni Ecclesiæ subduntur: tum etiam quia iam dictum est, neminem esse capax propriæ irregularitatis, præterquam illius, quæ contrahitur ratione delicti, nisi post baptismum.

His ergo suppositis communis sententia est: propter crimen heresis irregularitatem incurri, ita ut neque dum aliquis in heresi permanet, neque post illius detestationem, veramque penitentiam, & absolutionem, possit ordinari absque dispensatione qui semel in heresim lapsus est. Ita tenet Maiolus libro 5. ca. 46. & Franciscus Penna in Directorio Inquisitorum 3. p. comm. 162. ad q. 113. itantes Anton. tract. de Censuris, & Speculatorem, & idem sequuntur Syluest. verb. Irregularitas, q. 5. & alij Summistæ. Expendere autem oportet iura, ex quibus hæc irregularitas elicitur: Primum est, c. Saluberrimum, 1. qu. 7. ubi clerici reuertentes ab heresi, recipiuntur quidem in ordine, quem habebant, non tamen ulterius promoueri permittuntur. Quod confirmatur ex 7. Synodo in cap. Conuenientibus. eadem caus. & quæst. & ex cap. Nos consuetudinem. distinct. 12. In his autem locis nulla mentio laicorum fit, neque etiam suspensionis, seu priuationis executionis ordinis iam suscepti. Nihilominus tamen citati auctores docent, laicum nullo modo posse post heresim ad clericatum promoueri. Et ratio esse videtur, quia hæc promotio non prohibetur clericis semel lapsis in heresim, quia clerici sunt, sed simpliciter prohibetur ratione talis criminis, & ideo comprehenditur etiam laicos. Quod colligi potest ex cap. 2. §. Hæretici, de Hæreticis in 6. Item de ipsis clericis addunt citati auctores, non posse in ordinibus prius susceptis mini-

ministrare, nisi ex dispensatione: ita ut cum in prædictis iuribus dicitur clericos, reuertentes ab hæresi recipi posse in suis ordinibus: sensus sit, posse in hoc cum eis dispensari, non vero quod ipsi possint sua auctoritate tale ministerium usurpare: promotio autem ad superiores ordines neque ex dispensatione illis concedenda sit. Atque in hoc sensu videtur consuetudine recepta hæc irregularitas. Quæ etiam supponitur à Clemente Octauo in quadam Bulla, quæ refertur in Directorio Inquisitorum, quæ incipit: Cum sicut, ubi concedit Inquisitoribus potestatem dispensandi in hac irregularitate, de qua facultate infra dicemus.

Clem. VIII.

An hæreticus per accidens occultus illam incurrat.

Ratio dubit.

C. Inter sollicitudines, de Purgatione canonica.

Bern. Diaz. Inl. Clar. Castro.

Vera sent.

Simanch.

Penna.

A præfert. & Couarruias lib. 2. Variarum, cap. 8. n. Couarr. 4. & Bernard. Diaz cum Salzedo in Practica criminali, c. 114. ergo à fortiori dicendum est, ad incurrendam hanc irregularitatem non esse necessariam sententiam declaratoriam criminis. Quod si hoc ita est, profecto nec notorietas facti erit necessaria: nam quando ius, se ipso infert poenam propter delictum, non requirit aliam probationem, vel notitiam, præter exteriorem commissionem delicti. Dicere autem hanc irregularitatem non imponi ut poenam huius delicti, sed propter alias considerationes infamiae, & periculi, gratis dictum est, & præter verba iurum, quæ absolute loquuntur de hæreticis, solum quia hæretici sunt. Eo vel maxime, quod hæretici eo ipso infames sunt, ut Castro supra late ostendit: eadem ergo ratione sunt ipso iure irregulares. Tandem confirmatur hæc pars ex prædicta concessione Clementis Octauo, quæ supponit hanc irregularitatem contrahi ex ipso delicto. Reliqua vero, quæ in contrarium asserbantur, ex dictis soluta sunt, & authores, qui aliquando tacent hæc irregularitatem sub hoc nomine, illam comprehendunt sub generali nomine inhabilitatis ad officia, & beneficia Ecclesiastica.

De dispensatione huius irregularitatis.

Superest ut de dispensatione huius irregularitatis pauca notemus: est enim questio inter autores, an aliquis præter Summum Pontificem possit in illa dispensare. Et communis sententia negat, Syluester, Maiol. Franciscus Penna, & Nauarrus supra, & Zanchinus in tractat. de Hæreticis, cap. 38. & Eymericus in directorio Inquisitorum, 3. part. quest. 126. dicit, Inquisitores non posse in hoc dispensare: Penna ex quo aperte sequitur solum Papam posse: quia Inquisitores in hoc negotio ad minimum habent æqualem cum Episcopis potestatem. Refert item Pina ibidem Commen. 175. Pium Quintum anno 1567. & Pontificatus sui 2. inhibuisse generali Inquisitori Hispaniæ, ne posset cum clericis lapsis in hæresim dispensare, ut vel ad superiores ordines ascendant, vel si Sacerdotes sint, possint in altaris ministerio deferuire. Et per hanc inhibitionem putat esse reuocatam concessionem Clementis Septimi, supra citatam, qua tribuit facultatem Inquisitori ad dispensandum in hac irregularitate. Vel certe dici potest, illam concessionem fuisse personalem, & non perpetuam, quantum ex tenore eius colligi potest. Denique certum videtur non fuisse vsum receptam, ideoque standum esse iuri communi, nisi constet in aliquo esse à Pontificibus immutatum.

Est autem commune ius ut hæc irregularitas quoad promotionem sit indispensabilis, ut supra vidimus: & ideo in hoc solus Papa habet potestatem. Et fortasse etiam dicta concessio Clementis ad hoc non extendebatur: sed id quod Episcopis in iure datur, Inquisitoribus Clemens concessit. Quoad vsum autem ordinum iam susceptorum, non videtur hæc dispensatio Pontifici reseruata: nam iura citata dicunt clericum ex hæresi conuersum posse recipi in ordine, quem prius habebat: non potest autem intelligi hoc posse fieri ex dispensatione solius Pontificis, nam hoc modo etiam potest dispensari: ut promoneatur ad altiorem ordinem: ergo intelligitur id fieri posse ex ordinaria dispensatione Episcoporum. Non apparet autem nouum ius, quo hæc facultas Episcopis sublata sit. Imo Pius Quintus in citata prohibitione (si tamen illa à nobis est admittenda, vel ad Episcopos extendenda) supponit, generalem Inquisitorem habere hanc potestatem, limitat autem illam quoad vsum Sacerdotij in sacrificio altaris, ut nimirum ad illum concedendum Presbytero reuertenti ab hæresi non extendatur. Vnde quoad hoc etiam verisimilior videtur communis

Communis sententia. Syluester. Maiol. Penna. Nauarr. Zanchini. Eymeric. Pium V.

Quoad promotionem solus Papa dispensat in hac irregul. Quoad vsum susceptorum ordinum Episcopi.

Excepto Sacerdote.

sententia, scilicet, dispensationem ad hunc usum esse Summo Pontifici reservatam. Quod idem existimo de dispensatione cum Episcopo heretico, quoad usum Pontificalium: maxime cum horum causæ in materia fidei Pontifici reservatæ sint, c. *Inquisitores*, de Hereticis in 6.

Ultimo circa hoc inquiri potest, quando hæc irregularitas orta est ex delicto occulto, an Episcopi possint in ea dispensare ex vi Concil. Trident. sess. 24. c. 6. de Reformat. Nam Maiolus libro 5. c. 46. n. 6. absolute negat ex illo cap. colligi potestatem hanc dispensandi, sed tantum absolvendi. Contrarium vero affirmat Vivaldus tract. de Irregul. n. 80. & 89. quamvis hic author non videatur omnino in sententia persistere. Mihi tamen videtur, si ius illud integrum est, in eo hanc facultatem concedi, quia ibi generaliter conceditur facultas dispensandi in irregularitatibus, puenientibus ex delicto occulto, & non deducto ad forum contentiosum: postea vero additur facultas absolvendi à casibus reservatis: ac tandem subiungitur, idem, & in hæresis crimine: quæ verba ad utramque facultatem extendenda sunt, quantum circa utramque difficultatem verificari possunt, quia est favor, ideoque ampliandus, & contextus ipse optime admittit, imo & talem sensum requirit. Cum eadem tamen limitatione, vt hoc possit Episcopus solum per se ipsum, & non per Vicarium.

Quod igitur dubitari potest, solum est, an ius illud fuerit reuocatum. In superioribus enim diximus, ius illud quoad potestatem absolvendi à censura & culpa hæresis reuocatum esse per Bullam Cœnæ: quoad potestatem vero dispensandi in hac irregularitate, non inuenio illud reuocatum expresse: videri autem potest consequenter ablatum per illam reuocationem, argumento textus in cap. *Cum illorū*, de Sententia excommunicationis, vbi generatim dicitur, Episcopus non habere dispensandi facultatem in his casibus, in quibus absolutio est illis interdicta. Cum maiora illi intelligantur prohibita, quibus verita sunt minora, vbi Glossa, Panormitanus, & alij aduertunt, potestatem dispensandi maiorem vocari, quam potestatem absolvendi ab excommunicatione; & pro regularitate, non posse quem dispensare, vbi non potest absolueret: quamvis è conuerso possit quis interdum absolueret, & non dispensare, quia concessio minori, non propterea conceditur quæ maius est. Quod argumentum adeo apud me virgēs est, vt considerata restrictissima reservatione peccati hæresis quoad absolutionem, quæ nunc est in usu Ecclesiæ, probabilissimum existimem, etiam quoad dispensationem huius irregularitatis nunc esse reservatam Summo Pontifici, non solum quoad promotionem, sed etiam quoad exercitium ordinum. Et ideo fortasse Nauarrus, & alij moderni loquuntur simpliciter & sine limitatione.

SECTIO II.

Ad quas Personas extendatur irregularitas, quæ ob crimen hæresis imponitur.

1. Conclusio.

Rincipio certum est, hæreticorum nomine hic comprehendendi omnes apostatas à fide, quam in Baptismo professi sunt. Nam licet in quodā rigore Theologico apostata dicatur qui totam fidem & Christum omnino negat, siue ad Paganismum siue ad Iudaismum transeat, siue at heus, vel idolorum cultor fiat, hæreticus vero, qui sub nomine Christi aliquid fidei eius retinet, & aliquid negat: tamen quoad propriam rationem culpæ & pertinaciæ omnis hæreticus apostata est, quia omnino recedit ab Ecclesiâ, totamque supernaturalem fidem amittit, & è conuerso omnis apostata à fide, quam in Baptismo est professus, hæreticus est, quia pertinaci-

ter sequens iudicium suum, se ab Ecclesiâ diuidit. Quod adnotauit Caietanus, 2.2. quæ. 11. art. 1. & in *Ordin. Summæ verb. Apostasia*, & alij. Qui conueniunt in assertionem positam: nam huiusmodi Apostata in omnes incidit hæreticorum penas, scilicet, excommunicationis, confiscationis bonorum, & similes. argum. cap. *Non potest*, 2. qu. 7. ex Concil. Toletano 4. cap. 64. & est communis sententia Innocentij, Hostiensis, & aliorum in ca. 1. de Apostatis. Eymerici in 2. part. Directorij, quæst. 49. & ibi Francisci Pennæ Commentar. Penæ 74. & potest etiam colligi ex cap. *Contra Christianos*, de Hereticis in 6. ergo etiam incurrit penam huius irregularitatis. Vnde omnia, quæ dicta sunt de hæretico, eodem modo applicanda sunt ad huiusmodi apostatam fidei, quia & hæreticus est, & hæretico deterior.

Statim vero occurrit dubitatio, si quis exterius metu, vel humana aliqua cupiditate adductus, fide apostata, & adoret idola, vel ad paganismum transeat, interius tamen semper fidem retineat, an incidat in hanc irregularitatem. Nam Moderni aliqui sententia hoc affirmant, vt contrarium dicant esse hæresim Hellesitarum, non satis distinguentes culpam ab irregularitate. Qui enim negaret illam esse grauissimam culpam, cum illis sentiret hæreticis, qui dicebāt, non esse peccatum negare Christum in tormētis ore, aut externo opere, dummodo corde retineatur, contra Paulum dicentem: *Corde creditur ad iustitiam, ore autem confitetur ad salutem*, ad Rom. 10. non sufficit ergo interna fides, sed externa etiam confessio necessaria est ad salutem. Est ergo de hæc certum, illam esse grauissimam culpam, vt latius tractatur. 2. qu. 10. & 12. Quod autem propter hanc culpam eadem irregularitas incurratur, non habet illam certitudinē, nullibi enim definitur. Imo res est, de qua satis dubitari potest: nam iuxta communem, & vtiorem sententiam, hæreticus mere exterior, qui corde non negauit fidem, non incidit in excommunicationem propriam hæreticorum: ergo neque apostata mere exterior: ergo idem dicendum est de utroque quoad irregularitatem, quia non est maior ratio de hac pena, quam de excommunicatione, si utraq; fertur propter crimen hæresis. Quia sicut non est hæreticus simpliciter, qui exterius tantum hæresim profert sine errore mentis, ita neq; est simpliciter apostata, qui exteriori significatione, non tamen corde & animo ad falsam religionem transit. Nihilominus probabilius cenfeo, propter hoc peccatum incurrī irregularitatem. Ad quam probandam adduci solet Canon. 61. Apostolorum. Sed in eo neque est sermo de omnibus fidelibus, sed de clericis, nec imponitur aliqua pœna ipso iure, sed de clerico timore humano negante nomen Christi, dicitur, *excommunicatur*, scilicet, ab Ecclesiâ per excommunicationem: denegante vero nomen clerici dicitur, *deponatur*. Magis colligitur hæc irregularitas ex Concil. Ancyran. c. 1. 2. & sequentibus, & habetur in cap. *Presbyteros*, dist. 50. ibi enim aperte dicitur, eos, qui ex timore immolauerunt idola, aut alio simili signo negauerunt fidem, non posse ad sacrum ministerium accedere. De laicis vero queritur, quando non ex solo timore, sed ex absoluta coactione & necessitate, quidpiā simile exterius agere coguntur, an possint ad clericatum promoueri: & respondetur posse, quia in eo nihil peccauerunt: supponitur ergo, quando peccando, & deficiendo in debita fidei confessione, extimorē id faciunt, non posse promoueri, quod est irregulare fieri. Et ad illam incurrendam sufficere censetur peccatum commissum ex timore humano contra debitam fidei confessionem. Vnde pœna illa formaliter non fertur ob infidelitatem aut hæresim, sed ob idololatriam, aut quamcunq; aliam similem fidei negationem. Atque ita sentiunt Syluest. verb. *Irregularitas*, n. 7. & infinuat Angel. n. 27. & Tabiena *Tabiena*, Irregularitas, 4. num. 7.